

PULÓVERUJJA ANGYALSZÁRNYA

KORMOS ISTVÁN EMLÉKEZETE

Most lenne hetven, még csak hetven éves, de már tizenhat esztendeje nincs közöttünk. A néhány hónappal később elhunyt Nagy Lászlóénál is fájóbb űrt hagyott maga után, az én egész nemzedékem ebbe az űrbe zuhant bele 1977 októberében.

Ilia Mihály mellett Kormos törődött velünk a legtöbbet. A *Tiszatáj*-beli első közlések után ő ajánlotta fel a világot jelentő első kötetet a Móra Kiadó általa szerkesztett Kozmosz-sorozatában. Sőt, ő kávéházakba, meccsekre is eljárt a fiatalokkal, tréfáiba is bevonta őket, mert nemcsak nagy költő volt, hanem a magyar irodalom Karinthy után legnagyobb tréfamestere is.

Legismertebb csínytevése az volt, amikor Jékely Zoltánt megbízta egy francia vers sürgős lefordításával, aztán nagy bocsánatkérések közepette közölte vele, hogy sajnos, időközben egy közepes pártköltő is lefordította. Jékely megnézte, és azt mondta: „A gazember! Az övé a jobb!”

Hát persze, ugyanis Kormos az eredetit, a saját *Fehér virág* című versét tette eléje, ennek francia fordítását fordíttatta vissza Jékelyvel.

Kormos István a háború utáni években Lator László, Fodor András, Nagy László, Pilinszky nemzedékével együtt indult. 1947-ben *Dülöngélünk* címmel meg is jelent első kötete, amelynek dedikált példányait aztán visszalopta barátaitól, és szinte minden versét átírta, és csak az 1971-ben kiadott *Szegény Yorick*-ban publikálta újra. Persze nemcsak igényességből vonult vissza az ötvenes, hatvanas évekre. Nem akart részt venni a korszak irodalmi életében. Képtelen volt bármiféle kompromisszumra. A félárva parasztgyerek az elsőik egyike volt, aki rájött, hogy a kommunisták hirdette népi demokrácia hazugságon alapul, olyan förtelmes hazugságon, ami lehetetlenné teszi számára nemcsak a publikálást, de az írást is.

1950-től haláláig a Móra Kiadóban dolgozott szerkesztőként, szerkesztette és művelte is a gyerekirodalmat. Gondoljunk csak Vackorra, a piszén pisze kölyökmackóra, akinek kalandjain óvodások nemzedékei nőttek fel. Sokáig nem is tudták róla, hogy verses meséken kívül egyéb is van a

tarsolyában, ebben a Hány Jánostól kölcsönzött, megbarnult aranyfonállal hímzett, degeszre tömött tarsolyban, amelyből kitüremkedtek a koszos zoknik, és egyre potyogtak a „magyar líra gyöngyszemei”. Mert ez a sorozat is Kormos Istvánnak köszönheti a születését.

Én – be kell vallanom – alig ismertem őt. Kétszer-háromszor ha beszéltem vele, de ifjúságom más nagyjaival egyszer sem. Kormos volt az egyetlen, akit még az én félszegségem se tudott kikerülni. Első könyvem nem ő gondozta, mégis hálás vagyok neki. Tudtam, hogy tud rólam, tud rólunk, megnyúlt pulóverujjai angyalszárnyakként lebegtek a hetvenes évek költő-ifjoncai felett. Emlékének egy verssel szeretnék adózni, melyet a *Szegény Yorick* fülszövege ihletett. A költő talán legszemélyesebb vallomása, amelynek vagy van valóságalapja, vagy nincs, mindenesetre, fülszöveg létére Kormos egyik legszebb verse:

„Kétéves se voltam, amikor nagyapám, vizet húzván mohás-békás udvari kútunkon, furcsállva nézte: mért ugrándoznak a ház előtt a tehenek, bögve-rugdosva egymást. De csak elvonult a csorda, s mikor leszállt a por, ott ültem még az útközépen, szürkére izzadt ingben, ismeretlen nyelvű mondókákat gajdolván, legkedvesebb játékomba, egy fém hőmérőtokba homokot töltögetve.”

Fém hőmérőtok

*Ki jár a kert alatt
kinek a dér-*

*pútja vonul fehér
penész a tájon*

*pködöt a
megsodort diólevél*

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

Homokba

tottyant kétéves kölyök

[illegible][illegible][illegible]

vers-
szívritmusgörbékel teleírta

phőmérőtokból
mint asszony-hüvelyből

világra
csusszant egykor s bár sírása

peloxidált rég őt
melengeti

betlehemi
baromszuszogás

[illegible]

paranyat mirhát
elhoznánk neki

hódolnánk
előtte míg a földre

Tejút porát.

(A [Sztepan Pehotnij testamentuma c. kötetből](#))

(A Szegedi Rádió számára készült változat [1993] ezen a címen a [Forrás 1998. júliusi számában](#) jelent meg.)

[Kiegészítés a kötetben megjelentekhez: Baka István a művet a [Délmagyarország 1997. október 13-i](#) számában közölte először.]

(A [Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések](#) című kötetből)

[← Előző oldal](#) [Következő oldal →](#)